

5. Оцінку бугаїв за продуктивністю дочок проводили з використанням сучасної методики коригування на вплив систематичних факторів і порівняння дочок і ровесниць однакової умовної кровності.

6. При формуванні внутріпородних типів враховували зональні особливості вихідних материнських порід і ступень участі в їх виведенні батьківських. Заводські типи створювали в кількох племінних господарствах з розведення однотипної худоби спільними методами з використанням одних і тих самих плідників.

7. Селекційну роботу проводили за принципом «відкритої» системи з постійним залученням генофонду як поліпшувальної породи, так і лідерів кінцевої структури за умовною кровністю з інших країн і зон. За високого рівня годівлі худоби здійснюється подальше насичення «кровністю» поліпшувальної породи, аж до повного поглинання. В інших випадках застосовується розведення «у собі».

8. Практична робота супроводжувалась розробкою і реалізацією перспективних планів і програм племінної роботи, планів підбору, впровадження сучасних систем оцінки за типом, добору за селекційними ознаками, імуногенетичного моніторингу, проведенням породовипробування тощо.

Окремі концептуальні положення методики породотворення, апробованої при виведенні української червоно-рябої молочної породи, використано як основу при створенні українських чорно-рябої, червоної та бурої молочних, української, волинської, поліської та південної м'ясних порід. Ця частина наукового спадку вченого і наразі залишається невичерпним джерелом та методологічною основою для подальшого розгортання селекційного процесу в Україні.

УДК 637.12.04/07 : 636.2

Л. О. БЕГМА

Інститут розведення і генетики тварин НААН України

ПЕРІОДИЧНІСТЬ ВИЗНАЧЕННЯ ЯКОСТІ МОЛОКА УПРОДОВЖ ЛАКТАЦІЇ ПРИ ТЕСТУВАННІ КОРІВ

Важливим елементом створення молочних порід та типів великої рогатої худоби є тестування корів за якістю молочної продукції. Оцінка молочної продуктивності корів є головною і в подальшій селекції, тому точність і об'єктивність одержаних результатів індивідуальної

Розведення і генетика тварин. 2010. № 44

© Л. О. Бегма, 2010

оцінки кожної тварини має вирішальне значення. Згідно з вимогами «Інструкції з ведення племінного обліку» та «Інструкції з оцінки якості молока в племінному тваринництві» контроль якості молока корів повинен здійснюватись щомісяця шляхом проведення контрольного доїння, під час якого проводять відбір добової проби молока для визначення у них жиру та білка.

Якщо вести селекцію тварин у межах одного стада, то цей спосіб дає достовірні показники молочності кожної тварини і може бути використаним для оцінки їхнього генетичного потенціалу. Але в Україні у сферу тестування залучаються великі масиви худоби, і ці традиційні методи стають трудомісткими та дорогими. У роботах Л. С. Жебровського, Л. П. Пяновської, М. С. Гавриленка, проведених на коровах чорно-рябої, бурої латвійської та української чорно-рябої молочної порід, показана можливість одержувати достовірні дані при оцінці жирно- і білковомолочності корів із періодичністю один раз на 2–3 міс. впродовж лактації.

Завданням досліджень було вивчити вплив періодичності визначення жиру і білка в молоці корів у стадах із різною продуктивністю на достовірність їхньої оцінки за жирно- і білковомолочністю.

Достовірність періодичності оцінки якості молока упродовж лактації вивчали при тестуванні корів симентальської (ЗАТ «Племзавод «Агро-Регіон») та української червоно-рябої молочної породи (ДГ «Христинівське») з врахуванням різних технологій утримання та годівлі. Рівень молочної продуктивності у стаді первісток симентальської породи становив 6–7 тис. кг, у стаді української червоно-рябої молочної – 4,5–5,5 тис. кг за лактацію. Характер годівлі тварин у цих господарствах був різним: повноцінним та рівномірним протягом року у ПЗ «Агро-Регіон» і менш рівномірний у ДГ «Христинівське». Отелення корів у обох групах – в зимовий період (грудень, січень).

Якість молока розраховували з періодичністю один раз у 2 міс. – по парних і непарних місяцях лактації, а також шоквартально, починаючи з I, II чи III міс. лактації. Контролем було щомісячне визначення вмісту білка та жиру в молоці на цьому самому поголів'ї. Вміст жиру і білка в добових пробах молока корів визначали методом інфрачервоної спектрометрії на автоматичному аналізаторі молока «Лактоскоп» фірми DeltaInstrument.

Аналіз результатів проведених досліджень показав, що середній вміст як жиру, так і білка в молоці корів української червоно-рябої молочної породи (стадо з середньою продуктивністю), визначений один раз у 2 чи 3 міс. був практично однаковим з їхнім вмістом, встановленим при щомісячному обліку протягом лактації. Різниця між

ними становила 0,01–0,03 % за всіма вимірюваннями і була статистично незначима ($p > 0,1$) (у межах похибки приладу). Коефіцієнти кореляції були високими та вірогідними: від +0,78 до +0,87 – для досліджень жиру і білка з періодичністю один раз у 2 міс. та від +0,58 до +0,70 – для шоквартальних вимірювань.

Не встановлено статистично значимої різниці і в стаді симентальської породи при використанні періодичності оцінки один раз у 2 міс.: за вмістом жиру різниця була дещо вища, ніж у попередньому стаді і становила 0,04–0,05 %, але все-таки недостовірна, за вмістом білка – всього 0,01–0,02 %. Коефіцієнти кореляції були також високими – від +0,82 до +0,97.

Але при шоквартальному тестуванні корів (один раз у 3 міс.) у високопродуктивному стаді точність обліку як за вмістом жиру, так і білка залежала від проведення першої оцінки тварин. Якщо вона була проведена в перший місяць після отелення, а потім шоквартально: (на 4, 7, 10-й міс. після отелення) різниця була статистично незначима як за вмістом жиру, так і білка. При вимірюванні в інші місяці ця різниця стає статистично вірогідною ($p < 0,02$) і становить: за вмістом жиру – 0,07 % (2, 5, 8-й міс.), білка – 0,06 % (3, 6, 9-й міс.), хоча коефіцієнти кореляції залишались високими – від +0,82 до +0,89.

Наведені дані свідчать про одержання достовірної інформації щодо вмісту жиру і білка в молоці за лактацію при їх визначенні з періодичністю один раз у 2 міс., а при шоквартальному вимірюванні – за умови проведення першого тестування в перший місяць (15–30 днів) після отелення. Це значно полегшить працю селекціонерів і дасть можливість проводити тестування корів на великих масивах поголів'я, що буде сприяти збільшенню виробництва молока високої якості.

УДК 639.3.032

В. В. БЕХ

Інститут рибного господарства НААН України

ГЕМАТОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ У ДВОЛІТОК МАЛОЛУСКАТОГО КОРОПА ДРУГОГО СЕЛЕКЦІЙНОГО ПОКОЛІННЯ

У результаті 19-річної творчої селекційної роботи колективу вечних Інституту рибного господарства НААН України та спеціалістів племінних рибницьких господарств шляхом складного відтворного